

ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МЕЖ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОГОВОРОМ МІЖНАРОДНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА СВІТОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Волік Вячеслав Вікторович

професор кафедри публічно-правових дисциплін
Маріупольський державний університет
м. Маріуполь, Україна

Резніченко Марина Русланівна

студентка ОС «Бакалавр»
спеціальності «Міжнародне право»
Маріупольський державний університет
м. Маріуполь, Україна

Загальні положення про відповідальність за договором міжнародного перевезення, які сформульовані в транспортних конвенціях і угодах, тлумачать про те, що у разі невиконання або неналежного виконання сторонами договірних зобов'язань вони несуть встановлену відповідальність. Міжнародні нормативні акти не мають вичерпного викладу переліків випадків, при яких настає відповідальність сторін.

Разом з тим, вбачається можливим виділити дві групи підстав відповідальності:

1) порушення договірних зобов'язань відправником вантажу, які пов'язані з пошкодженням транспортних засобів, недотриманням вимог, неправильним оформленням транспортних документів;

2) порушення договірних зобов'язань перевізником вантажу, які представляють, невиконання розпоряджень відправника щодо вантажу, несвоєчасне його доставлення в пункт призначення, незбереження вантажу та

неправильне використання транспортних документів.

Для розв'язання питання про відповідальність перевізника необхідні відповідні умови. Більшість міжнародних конвенцій та угод включають перелік випадків звільнення перевізника від відповідальності при заподіянні шкоди:

- неналежна якість вантажу, тари та пакування;
- спад маси вантажу внаслідок його особливих властивостей;
- вина другої сторони договору (відправника, отримувача) [1, 193 с.].

Головні обов'язки перевізника за договором про перевезення полягають у забезпеченні, цілісності й схоронності вантажу та доставленні його одержувачеві в обумовлений строк. Цей обов'язок виникає з моменту прийняття його до перевезення і до видачі одержувачеві в пункті призначення. Порухення такого обов'язку призводить до відповідальності за втрату, нестачу, псування чи пошкодження вантажу.

За національним законодавством та відповідно до статті 924 Цивільного кодексу України перевізник відповідає за втрату, нестачу і пошкодження прийнятого до перевезення вантажу і багажу, якщо не доведе, що втрата, нестача або пошкодження сталися не з його вини [2]. Тож, умовою відповідальності перевізника за не схоронність вантажу є його вина, яка припускається. Перевізникові надається можливість довести свою невинність та послатися на обставини, які він не міг відвернути чи усунути.

У разі порушення зобов'язань, що випливають з договору перевезення вантажу, сторони несуть відповідальність, встановлену за домовленістю між ними, якщо інше не передбачено законом.

Відповідальність перевізника настає у разі:

- 1) ненадання транспортного засобу;
- 2) втрати, нестачі, пошкодження, псування вантажу;
- 3) прострочення доставлення вантажу;
- 4) подачі під навантаження непридатного транспортного засобу тощо.

Відправник несе відповідальність за:

- 1) незабезпечення завантаження маршруту;
- 2) невикористання наданого транспортного засобу;
- 3) несвоєчасне пред'явлення вантажу;
- 4) затримку завантажувальних робіт, що проводяться засобами відправника;
- 5) пред'явлення вантажу, який заборонено до перевезень або який потребує під час перевезення особливих заходів безпеки, з неправильним зазначенням його найменування або властивостей;
- 6) неправильне зазначення в масі, кількості місць вантажу, його назви, коду та адреси одержувача тощо.

На одержувача покладається відповідальність за:

- 1) здавання після вивантаження неочищеного рухомого складу або контейнерів;
- 2) пошкодження і втрату вагонів, контейнерів, перевізних пристосувань, що належать перевізнику;
- 3) затримку в прийманні вантажу, здійсненні розвантажувальних робіт тощо [3].

Отже, національне та світове законодавство кореспондується за закріпленими в них положеннями та за договором перевезення вантажу перевізник повинен забезпечити цілість і схоронність прийнятого ним вантажу, своєчасно доставити його до пункту призначення і видати одержувачеві тощо. Відправник вантажу має подати вантаж до перевезення у належному стані, своєчасно і повністю оформити транспортні документи, сплатити встановлену плату. Одержувач повинен з дотриманням правил, чинних на певному виді транспорту, прийняти вантаж від перевізника і вивезти його зі станції призначення власними засобами. За неналежне виконання сторонами своїх зобов'язань щодо перевезення вантажів настає цивільно-правова відповідальність. Перевізник відповідає за втрату, нестачу і пошкодження прийнятого до перевезення вантажу, якщо не доведе, що це сталося не з його

ВИНИ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гречуха В.Н. Международное транспортное право: учебник, 2 ч. Москва: *Юрайт*, Серия: Магистр, 2015. 542 с. URL: https://stud.com.ua/29824/pravo/vidpovidpovida_dogovorom_mizhnarodnogo_perevezennya_vantazhu
2. Цивільний кодекс України : оф.текст. Київ: редакція від 28.10.2021 (дата звернення 20.01.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Договір перевезення вантажу. Поняття та загальна характеристика договору перевезення вантажу : наук. стаття. 2021. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Договір_перевезення_вантажy